

การสังเคราะห์ทำนองเพลงจากวงดนตรีม้งคละเป็นทำนองหลัก An Synthetic Melody from Mangkhala Ensemble to Main Melody

สรณ โรจนตระกูล¹

Satana Rojanatrakul¹

คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

Faculty of Humanities and Social, Pibulsongkram Rajabhat University

Email : satanar@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทำการอนุรักษ์ทำนองเพลงที่นิยมบรรเลงกันให้คงอยู่ต่อไป และสังเคราะห์ทำนองเพลงขึ้นใหม่บันทึกเป็นโน้ตสากล ทำการเผยแพร่บทเพลงไปยังโรงเรียนต่างๆ ในภาคเหนือตอนล่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นบทเพลงจำนวน 10 บทเพลง ได้มาโดยการสัมภาษณ์วงดนตรี 9 วง แล้วสังเกตว่าบทเพลงใดเป็นที่นิยมบรรเลงกันมากที่สุด เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ ออร์แกนไฟฟ้าและเครื่องเคาะจังหวะ โดยการนำบทเพลงทั้ง 10 บทเพลง ไปเทียบเสียงกับเครื่องดนตรีสากลคือออร์แกนไฟฟ้า และจับความเร็วของจังหวะด้วยเครื่องเคาะจังหวะอัตโนมัติ แล้วนำไปสังเคราะห์ทำนองเพลงทั้ง 10 บทเพลง นำไปบันทึกเป็นโน้ตสากล บันทึกลงในตารางบันทึกแนวทำนองเครื่องดนตรีลงในคอมพิวเตอร์

ผลการวิจัยพบว่า บทเพลงที่นิยมบรรเลงกันอย่างแพร่หลาย 10 บทเพลง และนำมาสังเคราะห์ทำนองขึ้นใหม่ ได้แก่ เพลงไม้หนึ่ง เพลงไม้สาม เพลงไม้สี่ เพลงสวาน้อยประแป้ง เพลงคางคกเข็ดเขี้ยว เพลงปลักใหญ่ เพลงคุตทะราดเหี้ยบกรวด เพลงเวียนโบสถ์ เพลงบัวลอย และเพลงพญาเดิน (เป็นโน้ตทำนองเพลง)

คำสำคัญ การสังเคราะห์, ทำนองเพลง, วงดนตรีม้งคละ, ทำนองหลัก

Abstract

This research aims to preserve well – known Melody and compose lyrics into main Melody to be disseminated to schools in the lower part of Northern Thailand. Ten songs were used as samples in this research. The songs were selected as a result of an interview with nine popular bands. A Organ and Metronome were the instruments used in this research. The rhythm speed of the ten songs was checked using a Organ, and was compared with that of a Metronome. The Melody of the songs was synthetic recorded into notation and stored in a computer.

The findings were : The Ten popular songs and synthetic Melody : ‘Mai Nung’ ‘Mai Sam’ ‘Mai See’ ‘Sao Noi Pra Paeng’ ‘Khang Khok Khet Khiao’ ‘Plak Yai’ ‘Khut Tharad Yiab Kruad’ ‘Wian Bot’ ‘Bua Loi’ and ‘Paya Doen’ (Notation to Melody)

Keywords Synthetic, Melody, Mangkhala Ensemble, Main Melody

บทนำ

ดนตรีเป็นมรดกของวัฒนธรรมที่สั่งสมกันมายาวนานของแต่ละเผ่าพันธุ์ แต่ละชนชาติ ซึ่งก็มีดนตรีที่แตกต่างกันไป “ดนตรีม้งกละเป็นวงดนตรีพื้นบ้านที่แพร่กระจายอยู่ในแถบลุ่มแม่น้ำยมและน่าน หรือในเขตภาคเหนือตอนล่างของประเทศไทย เช่น พิชณุโลก สุโขทัย และอุตรดิตถ์ วงดนตรีม้งกละประกอบด้วยเครื่องดนตรี คือ ปี่ม้งกละ กลองม้งกละ กลองยี่น กลองหลอน หม่อง 3 เสียงหรือหม่องหาม ฉาบล่อ ฉาบยี่น และกรับ บทบาทของวงดนตรีม้งกละ ใช้สำหรับการทำหรือประกอบพิธีกรรมต่างๆ อันเกี่ยวเนื่องกับศาสนา วัฒนธรรมและประเพณี และใช้ประกอบพิธีกรรมที่เกี่ยวกับงานมงคลและอวมงคล เช่น กรฐิน ผ้าป่า ตรุษสงกรานต์ บวช ศพ และงานในเทศกาลต่างๆ เป็นต้น” (สันติ ศิริคชพันธ์, 2540 : 1) ในหนังสือดนตรีม้งกละดนตรีพื้นบ้านจังหวัดพิษณุโลก กล่าวว่า “ดนตรีม้งกละเป็นดนตรีพื้นบ้าน ซึ่งปรากฏหลักฐานบันทึกยืนยันว่า มีความเป็นมายาวนานนับร้อยปี เคยมีบทบาทสำคัญในฐานะมหรสพของสังคมเมืองพิษณุโลกและภูมิภาคเหนือตอนล่าง”

ลักษณะการบรรเลงดนตรีม้งกละจะมีเครื่องดนตรี 5 – 7 ชิ้น หนึ่งในวงจะมีปี่ เป็นตัวเดินทำนองเพลงเพียงชิ้นเดียว ซึ่งทำนองปี่ไม่มีชื่อเรียกเป็นเพลงแต่อย่างใด ขึ้นอยู่กับนักดนตรีจะต้องใช้คีตปฏิภาณและความสามารถในการด้น (Improvisation) เป็นทำนองเพลงโดยมีรูปแบบเฉพาะของนักดนตรีแต่ละคนซึ่งมีความคล้ายคลึงกันมาก แสดงให้เห็นว่าทำนองเพลงของนักดนตรีแต่ละคนมีการสืบทอดกันมาในกลุ่มนักดนตรีเดียวกัน จึงทำให้ทำนองปี่มีท่วงทำนองที่คล้ายกัน แต่เป็นที่น่าสังเกตว่าจะไม่มีทำนองที่แท้จริงเลยในแต่ละเพลง

ปัจจุบันวงดนตรีม้งกละเป็นวงดนตรีที่มีบทเพลงเป็นของตัวเองอยู่หลายเพลง ซึ่งโดยการเรียกชื่อเพลงจะเรียกจากหน้าทับของกลองเป็นหลัก ส่วนทำนองเพลงจะเกิดจากการเป่าปี่ โดยการด้น (Improvisation) ทำนองขึ้นเองตามภูมิปัญญาผู้บรรเลง ทำให้ทำนองที่เกิดจากบทเพลงเดียวกันแต่บรรเลงต่างวงกันจะไม่มีทำนองหลักที่แท้จริงจึงเป็นปัญหาสำหรับวงดนตรีวงอื่นๆ ที่ไม่มีทำนองหลักบรรเลงและทำให้มีปัญหาในการถ่ายทอด

จึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะพัฒนาแนวทำนองหลัก (Melody) ของปีออกมาเป็นทำนองที่คงที่ไม่เปลี่ยนแปลงไปตามความนึกคิดของผู้เป่าปี และจะทำให้การถ่ายทอด มีมาตรฐานทำให้วงดนตรีม้งคละคงอยู่ตลอดไป

ทั้งนี้โดยการนำทำนองของปีที่ได้จากการเป่าของนักดนตรีที่มีความชำนาญ อย่างสูง และอายุมาก ซึ่งคนอายุมากจะบรรเลงทำนองของปีมาเกือบจะคงที่ไม่ผันแปรทำนองอีกแล้ว นำมาพัฒนาโดยการหากระสวนของทำนองเพลงแล้วสร้างเป็นโน้ตสากลไว้เป็นหลักฐาน และทำการเผยแพร่โดยผ่านช่องทางนักเรียน นักศึกษา ซึ่งจะทำให้ทำนองเพลงที่ได้มาใหม่นั้น มีความคงที่ และจะทำให้วงดนตรีม้งคละอยู่คู่กับท้องถิ่นตลอดไป

โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัยคือ เพื่อทำการอนุรักษ์ทำนองเพลงที่นิยมบรรเลงกันให้คงอยู่ต่อไป และสังเคราะห์ทำนองเพลงขึ้นใหม่บันทึกเป็นโน้ตสากล โดยใช้ทฤษฎีทำนองเพลง (สธน โรจนตระกูล, 2540 : 2 – 25) มาเป็นทฤษฎีการสังเคราะห์

ระเบียบวิธีวิจัย

ในการวิจัยเรื่อง การสังเคราะห์ทำนองเพลงจากวงดนตรีม้งคละเป็นทำนองหลัก เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการเก็บข้อมูลภาคสนามเป็นหลัก และนำข้อมูลมาดำเนินการสังเคราะห์ทางทฤษฎีดนตรีสากล เพื่อให้ได้ทำนองเพลงที่เป็นทำนองหลักและบันทึกเป็นโน้ตสากล แต่ยังคงความเป็นดนตรีม้งคละอยู่

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นบทเพลงจากวงดนตรีม้งคละที่บรรเลงประจำอยู่ในจังหวัดพิษณุโลก จำนวนทั้งสิ้น 38 เพลง โดยการสัมภาษณ์วงดนตรี 9 วง

กลุ่มตัวอย่างคือ บทเพลงที่วงดนตรีม้งคละทุกวงนิยมบรรเลงเป็นเพลงหลักๆ มีอยู่ไม่เกิน 10 เพลง ได้แก่ 1) เพลงไม้หนึ่ง 2) เพลงไม้สาม 3) เพลงไม้สี่ 4) เพลงสาวน้อยประแป้ง 5) เพลงคางคกเข็ดเขี้ยว 6) เพลงปลักใหญ่ 7) เพลงคุตทะราดเหี้ยบกรวด 8) เพลงเวียนโบสถ์ 9) เพลงบัวลอย และ 10) เพลงพญาเดิน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นออร์แกนไฟฟ้าและเครื่องเคาะจังหวะ โดยมีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

1. ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวกับบทเพลงจากวงดนตรีม้งคละ

2. ศึกษาจาก VCD ที่บันทึกไว้จากการบรรเลงจริงของวงทองอยู่ มังคละ
3. ศึกษาจากแถบบันทึกเสียงประกอบ
4. วิเคราะห์บทเพลงด้วยออร์แกนไฟฟ้าและเครื่องเคาะจังหวะ
5. สังเคราะห์ทำนองเพลงขึ้นใหม่จดบันทึกด้วยมือ
6. นำไปบันทึกด้วยคอมพิวเตอร์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลจริงจากแหล่งที่มีวงดนตรีมังคละอยู่ โดยมีขั้นตอน ดังนี้

1. นำเครื่องบันทึกเสียงและเครื่องถ่ายภาพเคลื่อนไหวไปบันทึกบทเพลงมังคละที่ได้ศึกษา 10 เพลง
2. นำ VCD และแถบบันทึกเสียงไปตรวจสอบความถูกต้องของบทเพลง
3. ดำเนินการเปรียบเทียบเสียงกับเครื่องดนตรีสากลคือออร์แกนไฟฟ้า
4. ดำเนินการศึกษาวิเคราะห์และสังเคราะห์พร้อมบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร

การสังเคราะห์ทำนองเพลง

ผู้วิจัยได้นำตัวอย่างบทเพลงมังคละทั้ง 10 เพลง มาสังเคราะห์ตามหลักการทางทฤษฎีโน้ตสากล ดังนี้

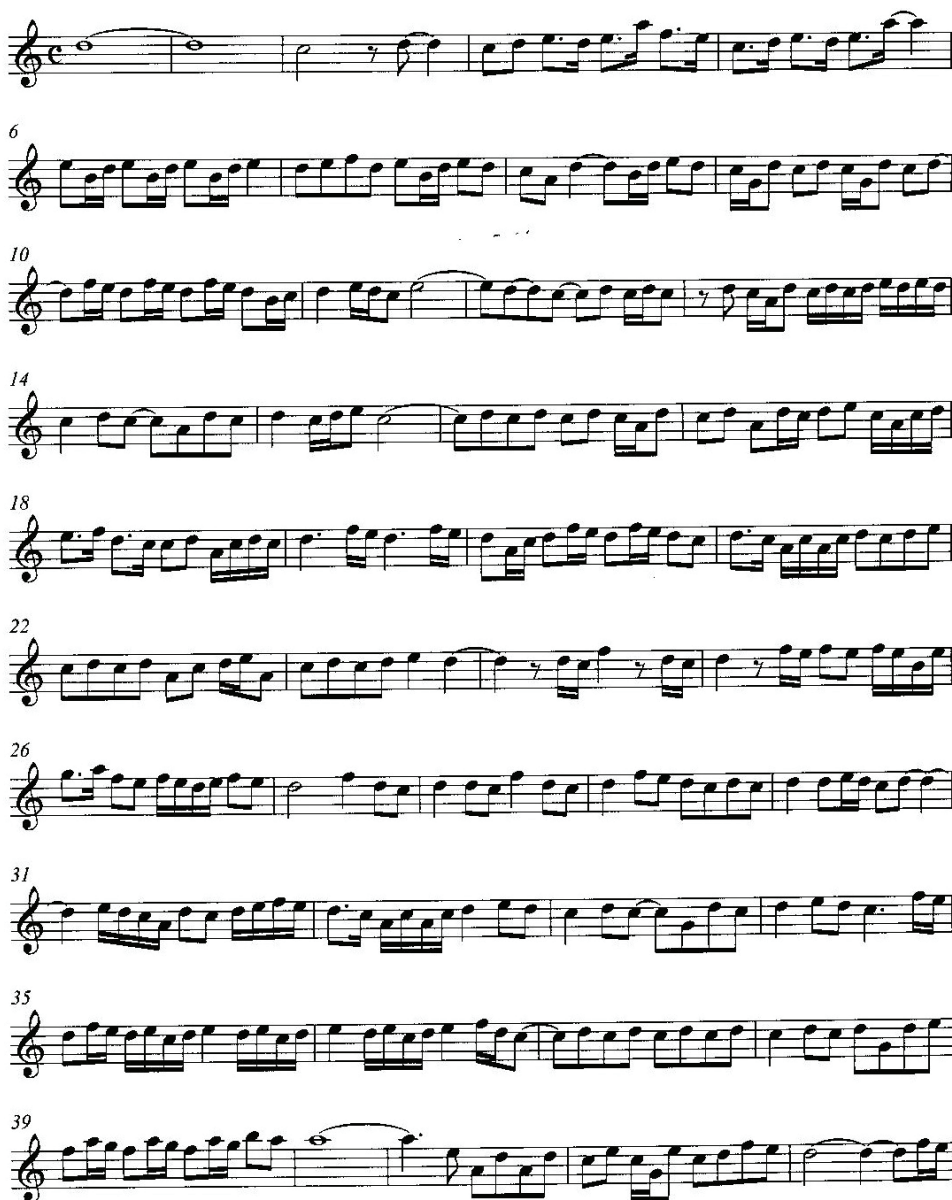
1. สังเคราะห์ท่วงทำนองของทำนองเพลงมังคละทั้ง 10 เพลง
2. สังเคราะห์บันไดเสียงของปีและอัตราจังหวะ
3. บันทึกด้วยโน้ตสากลตามหลักทฤษฎีดนตรีสากล
4. ปรับปรุงแก้ไข
5. ทดลองบรรเลงจริง
6. เผยแพร่

ผลการศึกษาและวิจารณ์

1. บทเพลงที่ได้ทำการเก็บข้อมูลทางภาคสนาม โดยการสัมภาษณ์ข้อมูลจำนวน บทเพลงที่มีทั้งหมด จำนวน 38 บทเพลง พบว่ามีบทเพลงที่นิยมบรรเลงกันอย่างแพร่หลาย จำนวน 10 บทเพลง
2. นำบทเพลงทั้ง 10 บทเพลง มาทำการสังเคราะห์ โดยดูความนิยมในการ นำมาบรรเลงกันมากที่สุด ได้แก่ เพลงไม้หนึ่ง เพลงไม้สาม เพลงไม้สี่ เพลงสาวน้อยปะแป้ง เพลงคางคกเข็ดเขี้ยว เพลงปลักใหญ่ เพลงคุตทะราดเหี้ยบกรวด เพลงเวียนโบสถ์ เพลงบัวลอย และเพลงพญาเดิน
3. ในการนำทำนองเพลงที่สร้างขึ้นใหม่นี้ไปใช้บรรเลงกับวงมโหรีพื้นบ้านนั้น จะให้บรรเลงเพลงมโหรีได้อย่างสมบูรณ์
4. ในการเป่าทำนองเพลงใหม่นั้น ผู้เป่าปี่ควรจะท่องจำโน้ตให้ขึ้นใจ
5. ได้บทเพลงทั้ง 10 บทเพลงที่มีแนวทำนองใหม่เป็นโน้ตสากล ดังนี้

เพลงไม้หนึ่ง

ทำนองเพลง

44

48

52

56

60

64

67

71

75

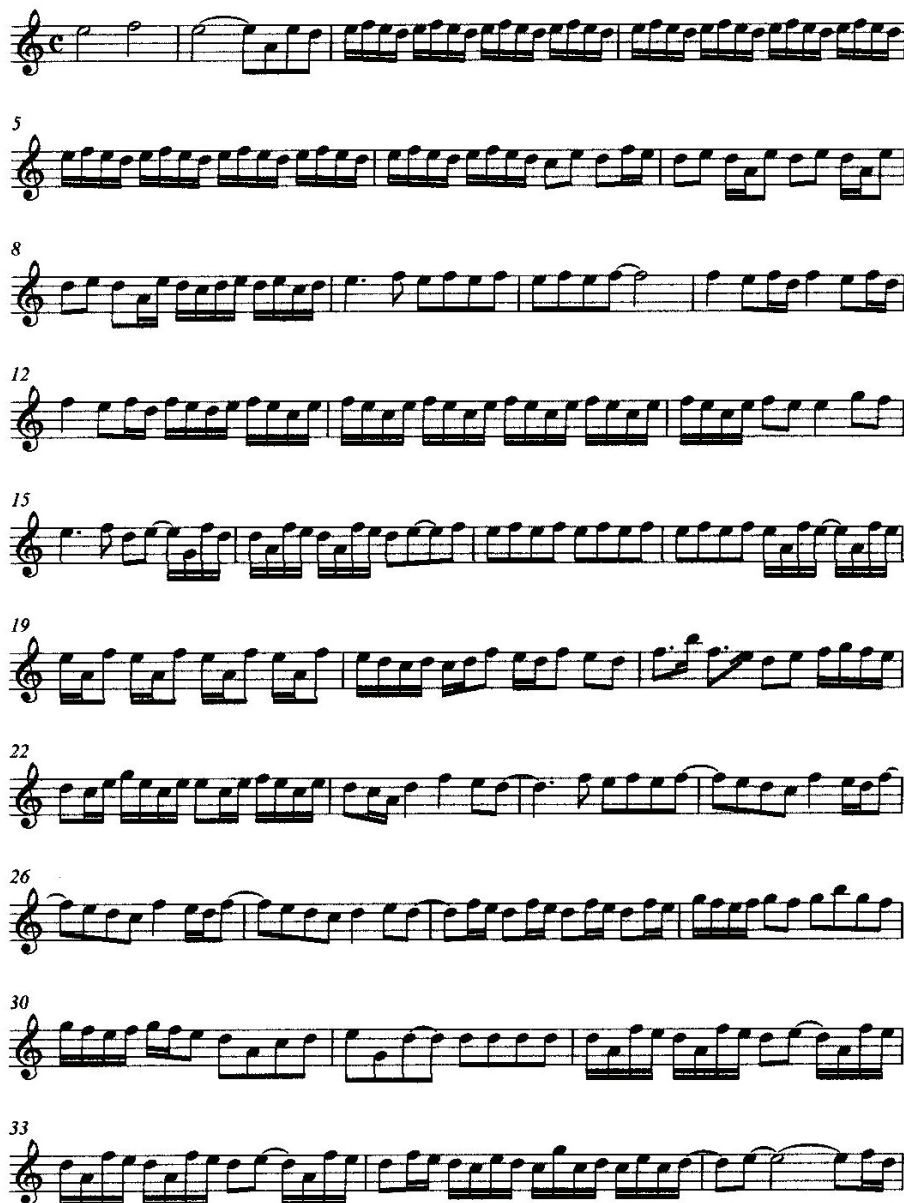

78

เพลงไม้สาม

ทำนองเพลง

41

48

52

56

60

64

67

71

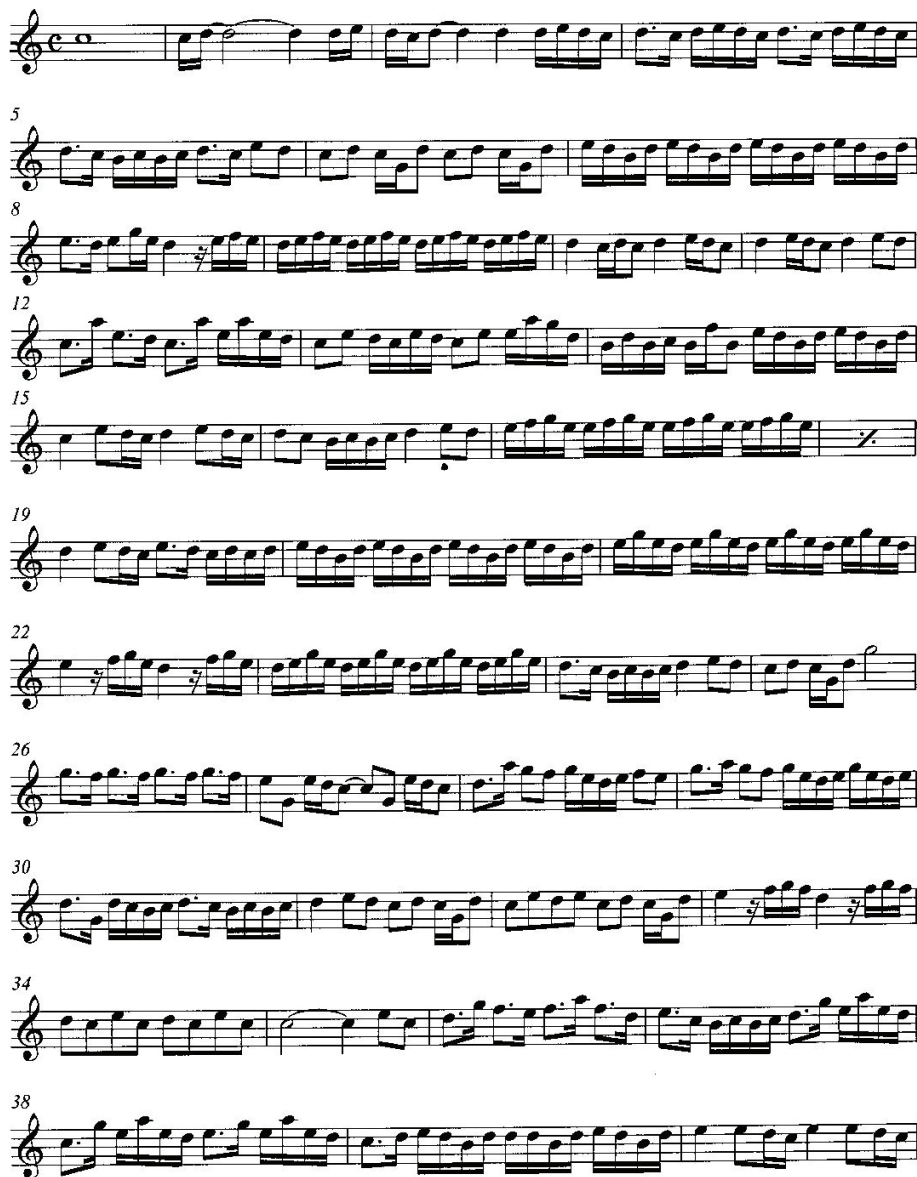
74

78

81

เพลงไม้สี่

ทำนองเพลง

41

46

50

54

58

62

66

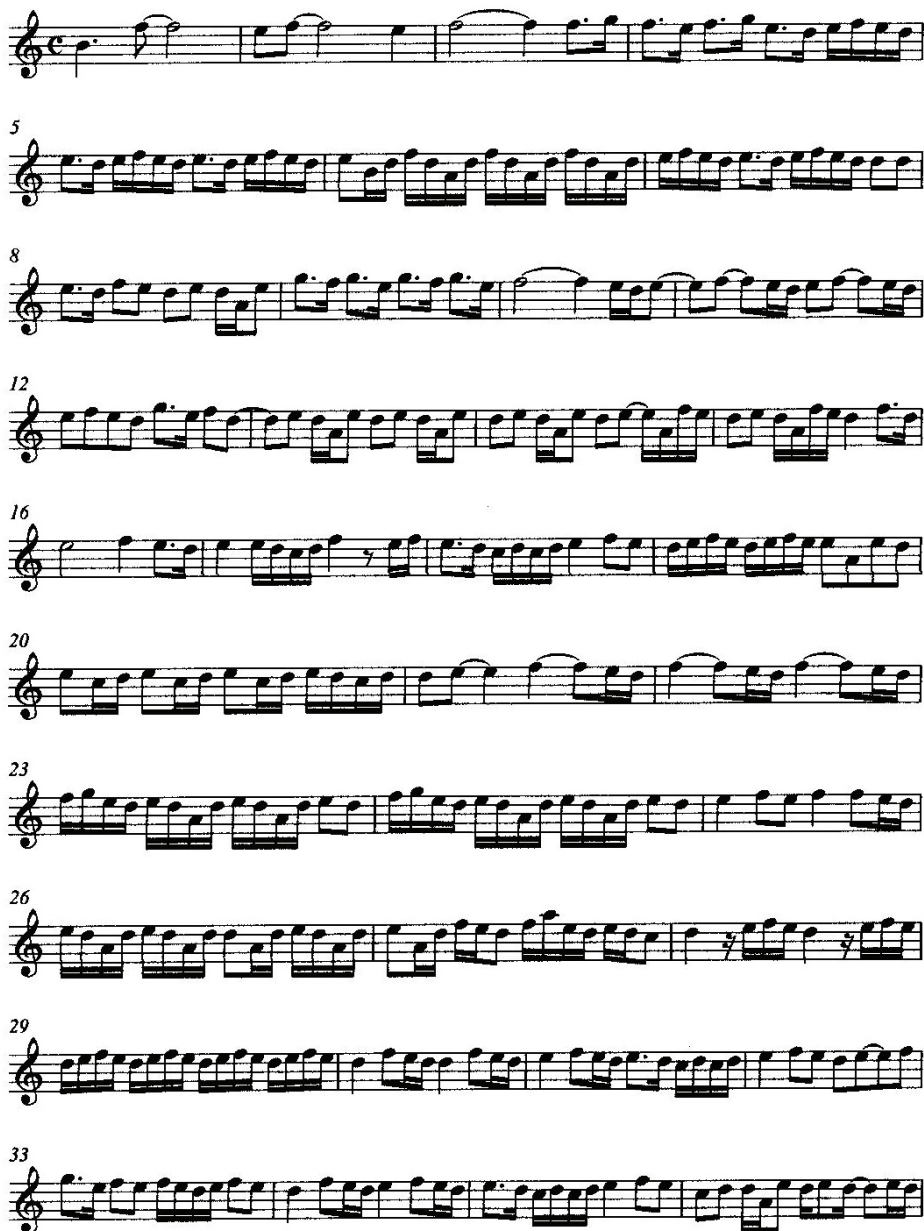
69

72

75

เพลงสาวน้อยปะแป้ง

ทำนองเพลง

37

41

45

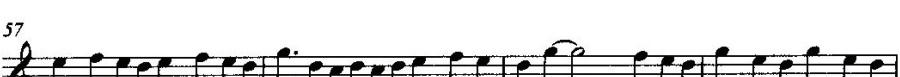
49

53

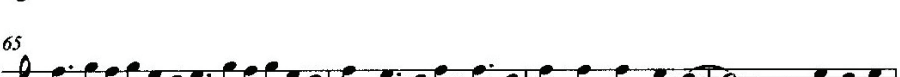
57

61

65

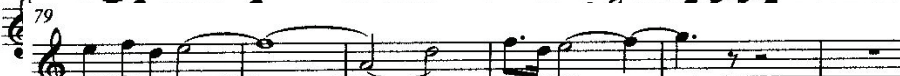
69

72

79

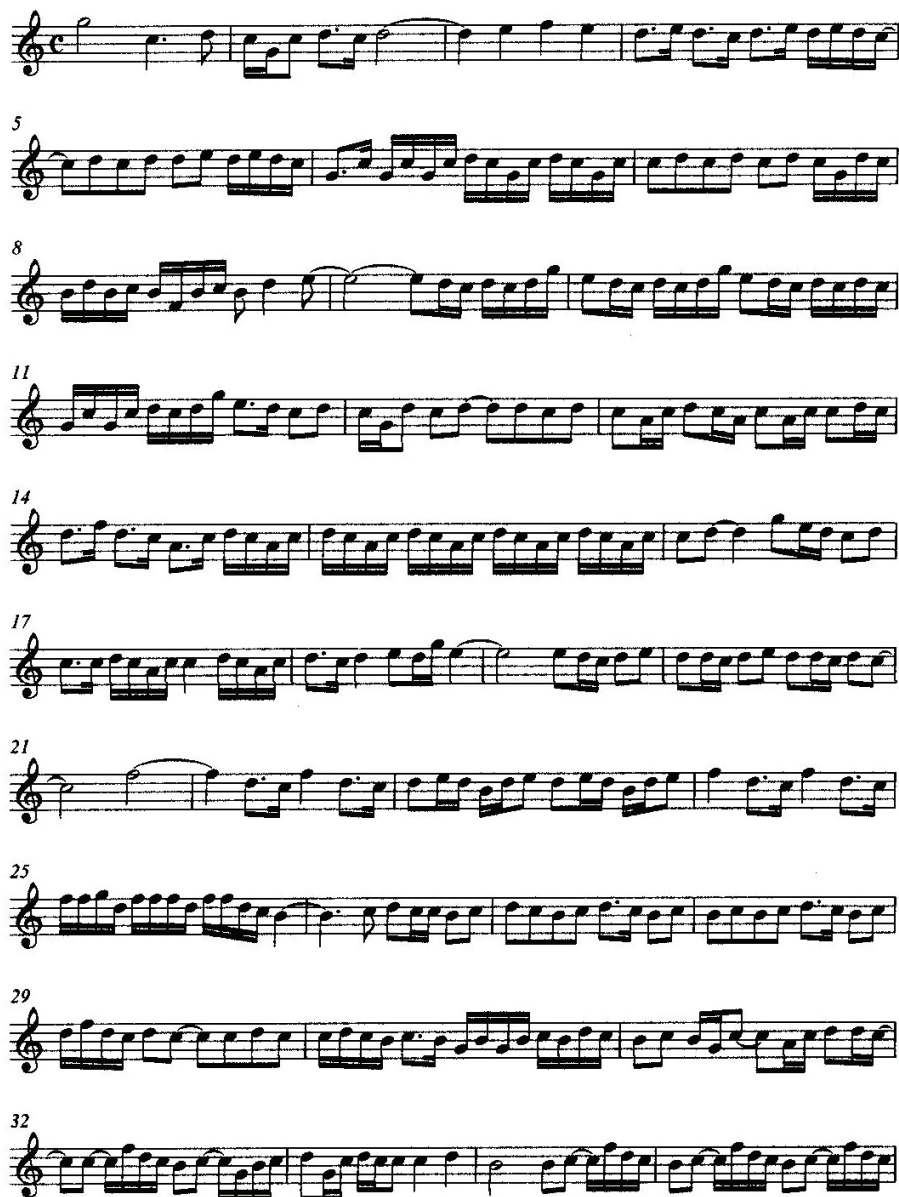

76

เพลงคางคกเข็ดเขี้ยว

ทำนองเพลง

36

39

43

46

50

54

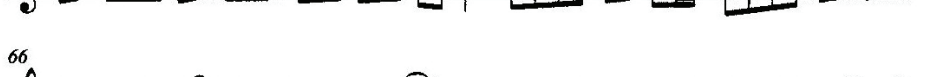
58

62

66

70

74

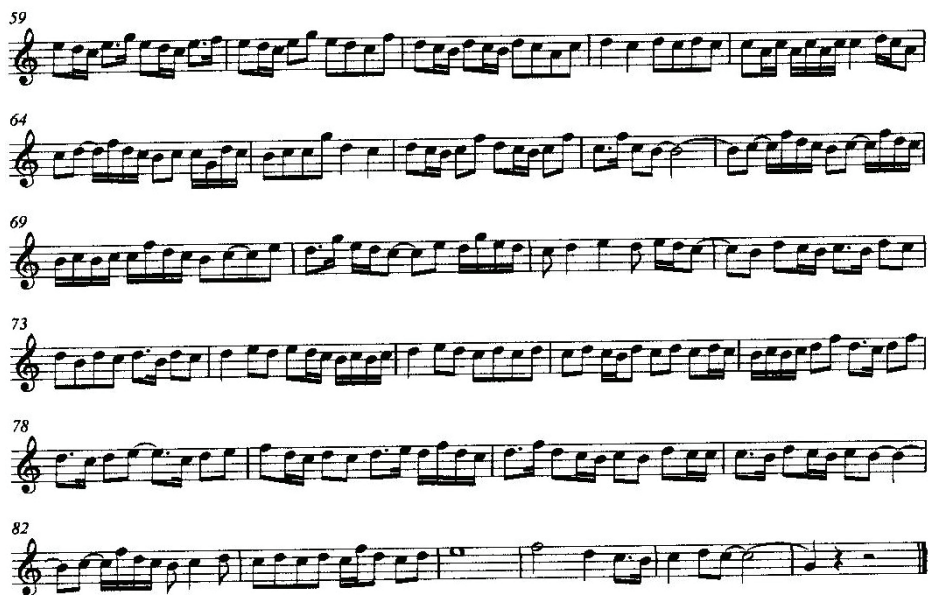
77

เพลงปลักใหญ่

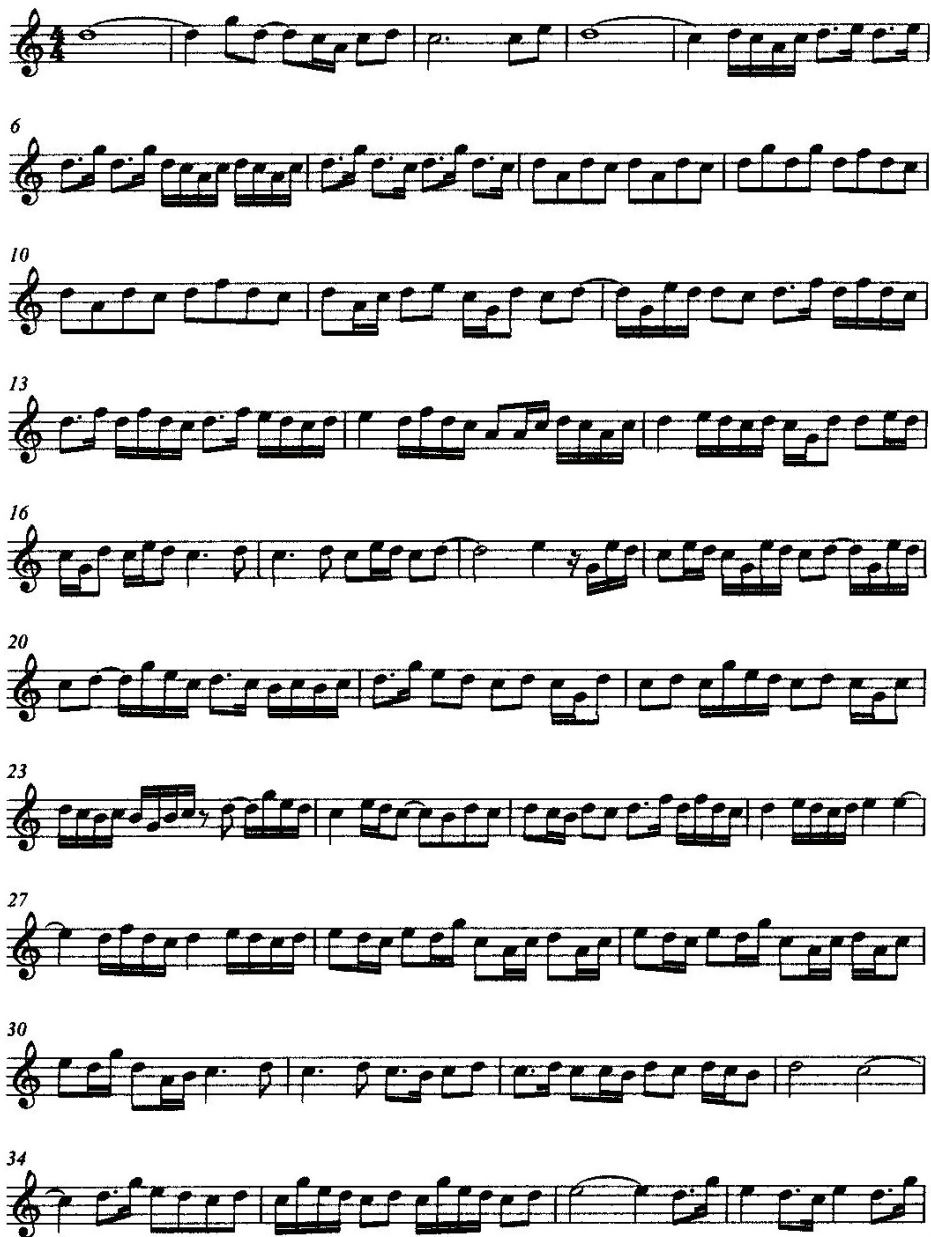
ทำนองเพลง

เพลงคุณะรัตเหี้ยมกรวด

ทำนองเพลง

38

41

44

48

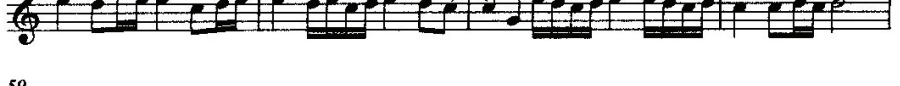
52

55

59

63

67

71

75

79

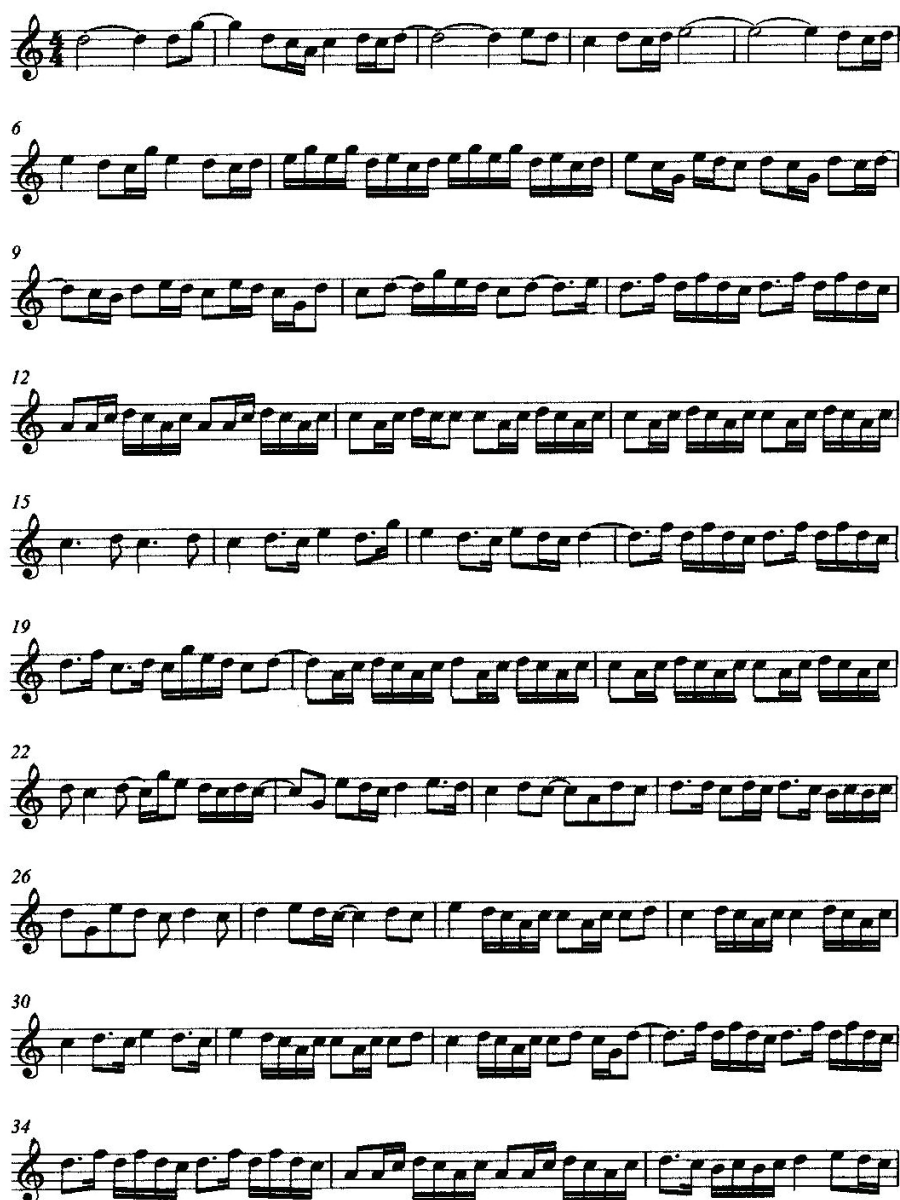

82

เพลงเวียนโบสถ์

ทำนองเพลง

37

42

46

50

53

56

59

62

66

69

73

76

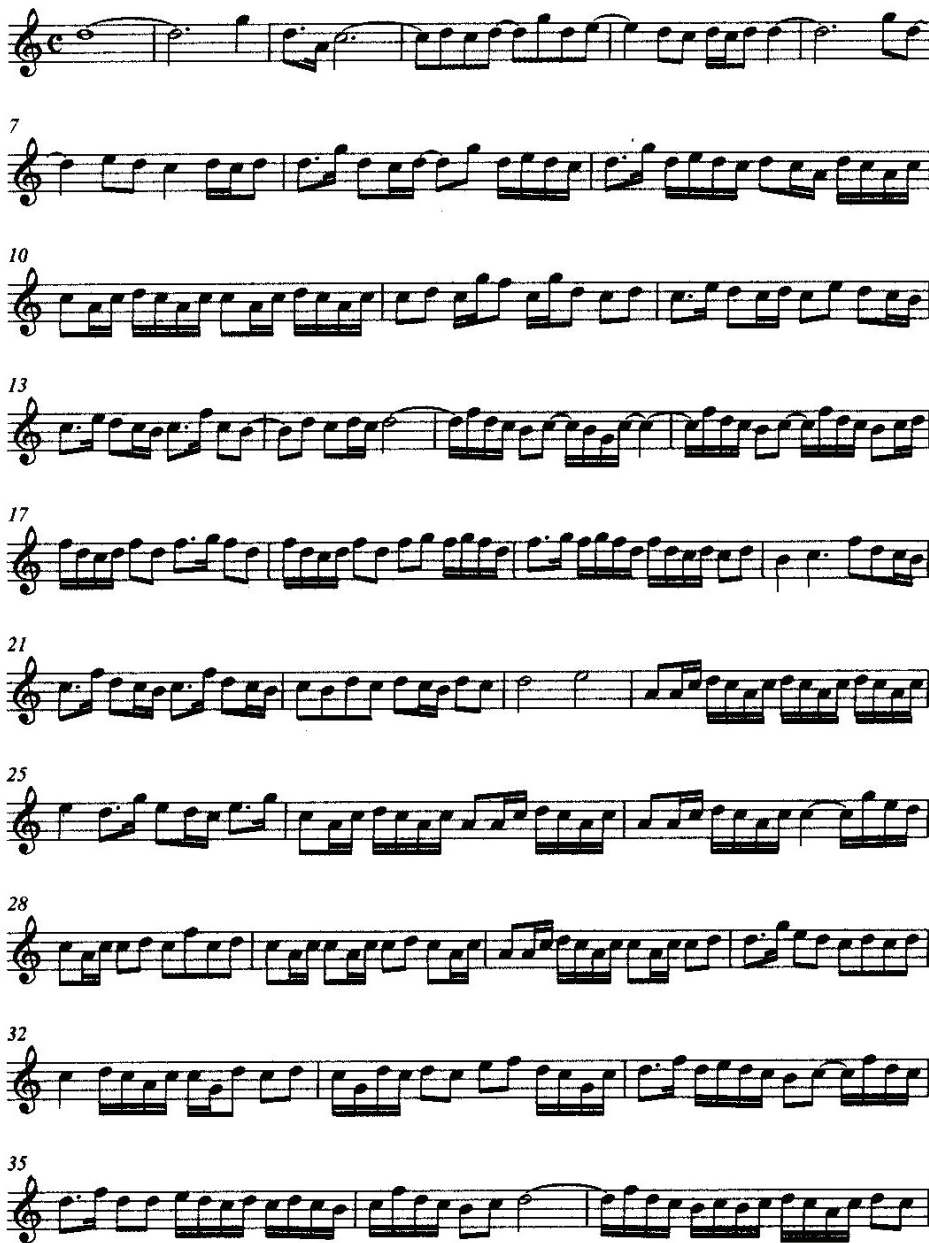

79

เพลงบัวลอย

ทำนองเพลง

38

41

45

48

52

55

58

62

66

69

72

76

79

82

85

เพลงพญาเดิน

ทำนองเพลง

41

44

47

50

54

58

62

66

70

74

78

80

สรุป

การวิจัยครั้งนี้ได้ทำนองเพลงมั่งคั่งใหม่ทั้งหมด 10 บทเพลง ดังตัวอย่างทำนองเพลงที่อยู่ในบทความนี้เป็นโน้ตสากล

เอกสารอ้างอิง

ขวัญเมือง จันทโรจณี. (2537). “ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นภาคเหนือตอนล่าง”. ในเอกสาร

ประกอบการอบรมการสอนสังคมศึกษา สาขาประวัติศาสตร์ คณะ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร มิถุนายน 2537. พิษณุโลก

: มหาวิทยาลัยนเรศวร

เฉลิมศักดิ์ พิกุลศรี. (2535). “วัฒนธรรมอินเดียในดนตรีไทยและเอเชียตะวันออกเฉียงใต้”

ในดนตรีไทยอุดมศึกษาครั้งที่ 23. กรุงเทพฯ : บริษัท พี.เอ.ลีฟวิ่งจำกัด.

ดำรงราชานุภาพ. สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระยา (2512). “ตำนานเครื่องมโหรีปี่พาทย์” ในหนังสือ

อนุสรณ์ในงานฌาปนกิจศพ นายจรรยา จุฑะสุต : ม.ป.ท.

ทัศนีย์ เรื่องธรรม. (2522). “ประเพณีการเล่นพื้นเมืองของชาวพิษณุโลก.” ในสัมมนา

ประวัติศาสตร์เมืองพิษณุโลก. กรุงเทพมหานคร : กองวัฒนธรรมกรมศาสนา.

ทิพย์สุดา นัยทรัพย์ และเสนาหา บุญรักษ์. (2538). บันทึกเรื่องเมือง

พิษณุโลก. พิษณุโลก : หสม อักษรไทยการพิมพ์.

ทิพย์สุดา นัยทรัพย์ และคณะ. (2539). ดนตรีมั่งคั่งดนตรีพื้นบ้านจังหวัดพิษณุโลก. ม.

ป.ท.ชนิด อยู่โพธิ์. (2530). หนังสือเครื่องดนตรีไทย. (กรมศิลปากรจัดพิมพ์

เนื่องในโอกาสฉลองอายุครบ 80 ปี ของนายชนิด อยู่โพธิ์). กรุงเทพมหานคร :
โรงพิมพ์พิมพ์เนศ.

นริศรานุวัตติวงศ์. สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอเจ้าฟ้ากรมพระยา. (2506). จดหมายระยะทาง

ไปพิษณุโลก. พิมพ์เป็นอนุสรณ์ในการฉลองวันประสูติครบ 100 ปี.

กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ท่าพระจันทร์.

พูนพงษ์ งามเกษม และคณะ. (2524). รายงานการวิจัยการเล่นพื้นบ้านของจังหวัด

พิษณุโลก. พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก.

พระมหาสมเสียม แสนขัติ. (2535). สยามวงศ์ในลังกา. กรุงเทพฯ : พิมพ์ศ พรินต์.

พวงทอง สุดประเสริฐ. (2526). ประวัติศาสตร์เมืองพิษณุโลก. พิษณุโลก : วิทยาลัยครู

พิบูลสงคราม พิษณุโลก.

ไมเคิล ไรท์. (2535). “อิทธิพลอินเดียในดนตรีและนาฏกรรมสยาม” ในดนตรีและนาฏศิลป์

กับเศรษฐกิจและสังคมสยาม. กรุงเทพมหานคร : ธนาคารกรุงเทพ.

ราชบัณฑิตยสถาน. (2540). สารานุกรมศัพท์ดนตรีไทย ภาคคีตะ – ดุริยางค์. กรุงเทพฯ :

โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

วิโรจน์ อังกสิทธิ์. (2527). “สภาพทางภูมิศาสตร์ของจังหวัดพิษณุโลก” ในรายงานผลการ

สัมมนาประวัติศาสตร์เมืองพิษณุโลก. ครั้งที่ 2 ณ วิทยาลัยครูพิบูลสงคราม พิษณุโลก

วันที่ 11 – 13 กุมภาพันธ์ 2525. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

สุกรี เจริญสุข. (2535). “ฆ้อง ระฆัง กังสดาล”. ในงานดนตรีไทยอุดมศึกษาครั้งที่ 23.

กรุงเทพฯ : บริษัท พี.เอ.ลีฟวิ่งจำกัด.

สัด ภูเขาทอง. (2532). การดนตรีไทยและทางเข้าสู่ดนตรีไทย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์

เรือนแก้ว.

สุจิตต์ วงษ์เทศ. (2530). “มังคละเกียรี่ปาทยลังกา.” ในถนนดนตรีปีที่ 1 ฉบับที่ 5.

กรุงเทพฯ : เรือนแก้วการพิมพ์.

สุจิตต์ วงษ์เทศ. (2533). “ประวัติศาสตร์เก่าๆ ก่อนจะเป่าปี่.” ในประวัติศาสตร์และ

พัฒนาการของปี่ไทย. กรุงเทพมหานคร : สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อ

พัฒนาชนบทมหาวิทยาลัยมหิดล.

สนั่น ธรรมธิ. “ดนตรีพื้นเมืองล้านนา” ในดนตรีไทยอุดมศึกษาครั้งที่ 26. ม.ป.ท., ป.ป.ป.

- สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. (2536). **สืบทอดชีวิตไทยงานมหกรรมวัฒนธรรมแห่งชาติ**. ครั้งที่ 8 กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- อนันต์ สบฤกษ์. (2537). “บทบาทและหน้าที่ของปีในวงดนตรีไทย.” ใน **ประวัติและพัฒนาการของปีไทย**. นครปฐม : สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบทมหาวิทยาลัยมหิดล.
- อานันท์ นาคคง. (2537). “เมืองไทย เมืองทอง เมืองไทย เมืองกลอง.” ใน **ยังไม่สิ้นเสียงกลอง**. กรุงเทพฯ : ม.ป.ท.
- Chalerlmsak Boonmanam. (1991). **A Study of Musical Instruments Described in the Tipitalsa**. Ph.d. Thesis Vananasi : Banaras Hindu University.
- Diagram Group. (1976). **Musical Instrument of the world**. Canada : Diagram Visual Information Ltd.
- Tagore, Sourindro Mohun. (1965). **Hindu Musical from Various Authors**. Varanasi : Chow Khamba.
- V. Prem latha. (1985). **Music though the Ages**. Dellis : Sundoop pralashan.